DECIZII

DECIZIA DE PUNERE ÎN APLICARE (UE) 2023/1160 A COMISIEI

din 31 mai 2023

privind cererea de înregistrare, în temeiul Regulamentului (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului, a inițiativei cetățenești europene intitulate „Introducerea efectivă a noțiunii de precedent judiciar în statele UE”

[notificată cu numărul C(2023) 3632]

(Numai textul în limba engleză este autentic)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) 2019/788 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind inițiativa cetățenească europeană ([1]), în special articolul 6 alineatele (2) și (3),

întrucât:

(1) La 4 mai 2023, Comisia a primit o cerere de înregistrare a unei inițiative cetățenești europene intitulate „Introducerea efectivă a noțiunii de precedent judiciar în statele UE”.

(2) Această cerere a fost depusă după ce, la 14 februarie 2023, fusese prezentată Comisiei o cerere de înregistrare a unei inițiative cetățenești europene intitulate „Introducerea efectivă a noțiunii de precedent judiciar în toate statele UE”.

(3) Prin scrisoarea din 8 martie 2023 [C(2023) 1602 final], în conformitate cu articolul 6 alineatul (4) din Regulamentul (UE) 2019/788, Comisia a informat grupul de organizatori că, în ceea ce privește cererea de înregistrare depusă la 14 februarie 2023, cerințele de înregistrare prevăzute la articolul 6 alineatul (3) primul paragraf literele (a), (d) și (e) din regulamentul respectiv sunt îndeplinite și că articolul 6 alineatul (3) primul paragraf litera (b) din regulamentul respectiv nu este aplicabil. Comisia a explicat, de asemenea, că inițiativa nu îndeplinea cerința prevăzută la articolul 6 alineatul (3) primul paragraf litera (c) din Regulamentul (UE) 2019/788, întrucât articolul 81 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), pe care organizatorii și-au întemeiat inițiativa, nu oferă un temei juridic pentru actul juridic propus de inițiativă, întrucât dispoziția respectivă se limitează la aspectele cu implicații transfrontaliere. Nici articolul 82 din TFUE nu putea fi folosit ca temei juridic pentru actul juridic propus de inițiativă, deoarece obiectivul inițiativei se află în mod vădit în afara domeniului de aplicare al celor patru domenii prevăzute la articolul 82 alineatul (1) literele (a)-(d) din TFUE. În plus, inițiativa nu se încadra în niciunul dintre cele trei domenii prevăzute la articolul 82 alineatul (2) literele (a)-(c) din TFUE și nici nu viza un alt „aspect specific al procedurii penale” menționat la articolul 82 alineatul (2) litera (d) din TFUE. De asemenea, Comisia a informat organizatorii că articolul 65 din TFUE, menționat în inițiativă, nu este relevant în acest context și că articolele 20 și 45 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene nu conferă Comisiei competența de a propune un act juridic. Prin urmare, Comisia a informat organizatorii, în temeiul articolului 6 alineatul (4) primul paragraf din Regulamentul (UE) 2019/788, că ar putea fie să modifice inițiativa pentru a ține seama de evaluarea Comisiei, fie să mențină sau să retragă inițiativa inițială, în conformitate cu articolul 6 alineatul (4) al doilea paragraf din Regulamentul (UE) 2019/788.

(4) La 4 mai 2023, grupul de organizatori a transmis din nou inițiativa.

([1]) JO L 130, 17.5.2019, p. 55.

(5) Obiectivele inițiativei, astfel cum au fost exprimate de organizatori, sunt introducerea „unui mecanism la nivel național care să garanteze recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare definitive adoptate de instanțele” din alte state membre și „invocarea precedentelor judiciare naționale decise de instanțe din statul în cauză”. Mecanismul propus s-ar aplica în următoarele condiții: „(a) Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a avut ocazia să interpreteze dispoziții ale dreptului Uniunii aplicabile”; și „(b) cauza supusă dezbaterilor tratează chestiuni de drept similare sau identice”. Organizatorii consideră că acest „mecanism ar trebui să fie disponibil efectiv justițiabililor, oferindu-le posibilitatea de a solicita în orice stadiu al procedurilor recunoașterea unei alte decizii care este relevantă în cauza lor. De asemenea, ar trebui să asigure un anumit nivel de flexibilitate, având în vedere clauza *rebus sic stantibus*, făcând astfel posibilă schimbarea jurisprudenței în cazul în care unele circumstanțe fundamentale s-au schimbat.” În plus, organizatorii consideră că statele membre trebuie să aibă „obligația de a lua sancțiuni eficiente, disuasive și proporționale pentru cazurile în care mecanismul acesta nu este respectat”.

(6) O anexă la inițiativă oferă detalii suplimentare cu privire la subiectul, obiectivele și contextul inițiativei. În anexă se afirmă că „CJUE și instituțiile UE au constatat, în mai multe ocazii, că, în unele țări din UE, instanțele tind să aplice dreptul UE fără a asigura o abordare uniformă și consecventă” și că acest lucru „subminează egalitatea statelor membre în raport cu tratatele” și „subminează mai întâi egalitatea statelor membre în fața tratatelor UE, ducând apoi la posibile discriminări între justițiabilii acestora, precum și la incertitudini semnificative în modul în care este asigurată respectarea dreptului UE la nivel național”. Citând articolul 4 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, în anexă se explică faptul că inițiativa „urmărește să consolideze practica judiciară uniformă în rândul statelor membre, respectând în același timp cultura și tradițiile judiciare diferite”. În inițiativă se precizează de asemenea că propunerea este „proporțională și necesară pentru a asigura protecția statului de drept și pentru a menține punerea în aplicare uniformă a dreptului UE, deoarece prin introducerea unui mecanism care să conducă la recunoașterea hotărârilor judecătorești precedente, se păstrează tradițiile juridice și autonomia procedurală a fiecărui stat membru”. Mai mult, justițiabilii ar trebui să aibă posibilitatea de a invoca „mecanismul de revizuire a deciziilor care sunt incompatibile cu precedentele judiciare privind situații similare sau identice”. În acest context, în anexă se menționează să statelor membre ar trebui să li se solicite să monitorizeze punerea în aplicare corespunzătoare a mecanismului prevăzut în această inițiative de către instanțele naționale, „ceea ce înseamnă că răspunderea statului poate fi invocată pentru încălcarea judiciară a obligațiilor propuse de legislația UE în conformitate cu jurisprudența bine stabilită a CJUE”.

(7) Comisia înțelege că inițiativa modificată urmărește să introducă un mecanism prin care să se asigure recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești definitive pronunțate de instanțele din alte state membre și recurgerea la precedentele judiciare naționale decise de instanțele din statul în cauză. Acest mecanism s-ar aplica sub rezerva îndeplinirii în mod cumulativ a trei criterii: (i) hotărârea judecătorească definitivă a aplicat dispoziții ale dreptului Uniunii; (ii) CJUE a interpretat deja respectivele dispoziții din dreptul Uniunii și (iii) speța în cauză vizează chestiuni de drept similare sau identice.

(8) Articolul 81 alineatul (1) din TFUE prevede că Uniunea trebuie să dezvolte o cooperare judiciară în materie civilă cu incidență transfrontalieră, întemeiată pe principiul recunoașterii reciproce a deciziilor judiciare și extrajudiciare. Această cooperare poate include măsuri de apropiere a actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre. În plus, articolul 81 alineatul (2) litera (a) din TFUE prevede că Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, adoptă măsuri, în special atunci când sunt necesare pentru buna funcționare a pieței interne, menite să asigure recunoașterea reciprocă între statele membre a deciziilor judiciare și extrajudiciare și executarea acestora.

(9) În mod similar, articolul 82 alineatul (1) din TFUE, care privește cooperarea judiciară în materie penală, prevede că o astfel de cooperare se întemeiază pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare și include apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în domeniile prevăzute la articolul 82 alineatul (2) și la articolul 83 din TFUE. În temeiul articolului 82 alineatul (1) al doilea paragraf litera (a) din TFUE, Parlamentul European și Consiliul adoptă măsuri pentru a institui norme și proceduri care să asigure recunoașterea, în întreaga Uniune, a tuturor categoriilor de hotărâri judecătorești și decizii judiciare.

(10) Având în vedere că inițiativa vizează introducerea conceptului de recunoaștere reciprocă în cazurile care necesită aplicarea unor dispoziții ale dreptului Uniunii sub rezerva anumitor condiții, Comisia consideră că obiectivul inițiativei intră în domeniul de aplicare al articolelor 81 și 82 din TFUE.

(11) Din acest motiv, niciuna dintre părțile inițiativei nu depășește în mod vădit competența Comisiei de a prezenta o propunere de act juridic al Uniunii în vederea punerii în aplicare a tratatelor.

(12) Această concluzie nu aduce atingere evaluării efectuate pentru a se stabili dacă în acest caz ar fi îndeplinite condițiile concrete de fapt și de fond necesare pentru o acțiune din partea Comisiei, inclusiv respectarea principiilor proporționalității, subsidiarității și compatibilității cu drepturile fundamentale.

(13) Grupul de organizatori a furnizat toate documentele necesare pentru a dovedi că îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 5 alineatele (1) și (2) din Regulamentul (UE) 2019/788 și a desemnat persoanele de contact în conformitate cu articolul 5 alineatul (3) primul paragraf din regulamentul respectiv.

(14) Inițiativa propusă nu este vădit abuzivă, neserioasă sau vexatorie și nici nu contravine vădit valorilor Uniunii, astfel cum sunt prevăzute la articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, și drepturilor consacrate în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

(15) Prin urmare, ar trebui înregistrată inițiativa intitulată „Introducerea efectivă a noțiunii de precedent judiciar în statele UE”.

(16) Concluzia conform căreia sunt îndeplinite condițiile de înregistrare prevăzute la articolul 6 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2019/788 nu atrage după sine confirmarea în vreun fel de către Comisie a faptului că, prin conținutul său, inițiativa prezintă cu exactitate situația de fapt, acest lucru fiind responsabilitatea exclusivă a grupului de organizatori ai inițiativei. Conținutul inițiativei exprimă doar punctele de vedere ale grupului de organizatori și nu se poate considera în niciun caz că acesta reflectă opiniile Comisiei,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Se înregistrează inițiativa intitulată „Introducerea efectivă a noțiunii de precedent judiciar în statele UE”.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează grupului de organizatori ai inițiativei cetățenești intitulate „Introducerea efectivă a noțiunii de precedent judiciar în statele UE”, reprezentat de domnul Marius PIȚIGOI și de doamna Mihaela-Roxana GODINAC, care acționează în calitate de persoane de contact.

Adoptată la Bruxelles, 31 mai 2023.

Pentru Comisie
Věra JOUROVÁ
Vicepreședintă